

بحث انگیز مثل موج آینده داروهای تقویت کننده حافظه

برخی از دانشمندان شکوفایی بازار داروهای تقویت کننده شناختی و رواج مصرف آنها حتی در میان افراد سالم را پیش بینی می کنند.

برخی از دانشمندان شکوفایی بازار "داروهای تقویت کننده شناختی" و رواج مصرف آنها حتی در میان افراد سالم را پیش بینی می کنند.

یک فارغ التحصیل کالج که با یک مصاحبه شغلی مهم مواجه است، کشوی لباس هایش را جستجو می کند تا لباس مناسبی را پیدا کند، و در همان حال به قفسه داروهایش نگاه می کند تا قرص تقویت کننده شناختی مناسب را بیابد.

شاید آدرال (Adderall) برای کمک به تمرکز؛ یا پرووکیل (Provigil) برای افزایش هشیاری... یا شاید یک داروی بتا بلوکر برای مقابله با تپش قلب؟

پزشکانی در آمریکا گرایش های بازار دارویی را پیگیری می کنند، می گویند سناریوهایی مانند آنچه در بالا ذکر شد، در حالیکه دانشجویان کالج به طور فزاینده ای از داروهای نسخه ای مانند اینها به عنوان ابزارهایی برای تقویت توان تحصیلی خود استفاده می کنند، ممکن است به اشکال گوناگون بروز کند.

بسیاری از افرادی که در حرفه های با نیاز به توان ذهنی بالا مشغول به کار بوده اند، از پیش چنین قرص هایی را در خفا مصرف می کرده اند.

این افراد در طول چند سال گذشته به میلیون ها افراد سالمندتر پیوسته اند که مصرف "داروهای افزایش دهنده هوش" (smart drugs) را برای مقابله با اثرات پیری بد نمی دانند. صنعت دارویی، در صورتی تغییر نظر عمومی به این سمت، به دست آوردن منافع هنگفتی را در چشم انداز آینده خود دارد.

بسیاری از افراد سالم با توجه به این نگرانی که مصرف چنین داروهایی آنها را در معرض خطر اعتیاد یا سایر خطرات قرار دهند، از مصرف آنها خودداری می کرده اند. اما به دلایل متعدد، این خودداری دارد کنار گذاشته می شود.

اکنون نسلی از کودکان به مرحله بزرگسالی رسیده اند که به خاطر بیماری ADHD (اختلال کم توجهی و بیش فعالی) در حال مصرف داروهایی مانند آدرال یا ریتالین (Ritalin) بوده اند، و فروش این رده دارویی در سال 2007 در آمریکا به 4.7 میلیارد دلار رسید.

بسیاری از افراد در سنین نوجوانی نیز در سال های اخیر، اغلب با خرید این داروها از طریق اینترنت، به طور گاهگاهی از این داروها به عنوان ابزار کمک تحصیلی استفاده کرده اند. و اکنون افراد شاغل در حرفه های با فشار کاری بالا نیز به مصرف کنندگان این داروها اضافه شده اند.

مارتا جی فاراه، مدیر مرکز علوم نوروساینس شناختی در دانشگاه پنسیلوانیا اخیراً در مقاله ای در جورنال نیچر نوشت: "بسیاری از شاغلان، از کارگران خط تولید گرفته تا جراحان، ممکن است از تقویت شناختی سود ببرند و خواهان دسترسی به داروهای تقویت کننده شناختی هستند."

او و سایر نویسندگان این مقاله بحث برانگیز، از جمله هنری تی گرلی استاد دانشکده حقوق استانفورد، می گویند زمان آن فرا رسیده است که سختگیری ها را کنار گذاشت. آنها می نویسند: "افراد بزرگسال با کفایت عقلی باید بتوانند از داروهای تقویت کننده شناختی استفاده کنند."

بازار در حال شکوفایی داروهای شناختی

داروهای تقویت کننده شناختی از هم اکنون نیز بازار بزرگی دارند. آدرال ایکس آر (Adderall XR)، شکل طولی الاثر این داروی درمان کننده ADHD، سالانه برای شرکت داروسازی شایر فروشی یک میلیارد دلار را به بار می آورد. شرکت فایزر تولیدکننده داروی آریسپت (Aricept) برای آلزایمر- که ممکن است باعث تقویت حافظه افراد سالم هم بشود- در سال 2007 تنها در آمریکا 1.6 میلیارد

دلار فروش داشت. در یک بررسی کوچک، خلبانان خطوط هوایی که این دارو را مصرف کرده بودند، تا حدی بهبودی در حافظه کوتاه مدت را نشان دادند.

و بالاخره داروی پروویجیل که برای درمان نازکولپسی (حمله خواب) مورد استفاده قرار می‌گیرد، فروشی 840 میلیون دلاری برای شرکت سفالون به بار آورده است. تحلیل‌گران بازار دارویی می‌گویند بخش قابل‌توجهی از این میزان فروش دارو مربوط به استفاده دارو به وسیله افراد سالمی است که می‌خواهند بیدار بمانند.

چندین شرکت دارویی در حال حاضر در حال پژوهش بر روی داروهای تقویت‌کننده حافظه هستند که سازمان و غذا و داروی آمریکا (FDA) در ابتدا آنها را به عنوان درمان‌هایی برای بیماری آلزایمر یا دمانس‌های مربوط به سن مورد بازبینی قرار خواهد داد.

اما استیون فریس، نورولوژیست و عضو سابق کمیته FDA می‌گوید به طور احتمال بالقوه بالایی برای به بازار آمدن داروهای تقویت‌کننده حافظه برای افراد هنوز سالم در دوران میانسالی وجود دارد- و پیش‌بینی می‌کند که FDA نهایتاً چنین کاربردهایی را تایید خواهد کرد.

فریس که در حال حاضر یک مرکز پژوهشی پیری و زوال عقل را در دانشکده پزشکی دانشگاه نیویورک مدیریت می‌کند، پیش‌بینی می‌کند که اولین داروی تقویت حافظه مستند به شواهد علمی که بازار بیاید، ممکن است فروشی 20 میلیارد دلاری را داشته باشد.

موضع ناظران قانونی

داروهای تقویت‌کننده شناختی تا به حال کمتر در کانون توجه FDA قرار گرفته است. اکثریت داروهایی که این سازمان مورد بازبینی قرار گرفته بودند، برای درمان بیماری‌ها طراحی شده‌اند. شرکت‌های دارویی اعتقاد دارند این وضعیت ممکن است مشکلی برای "داروهای افزایش هوش" (smart drugs) ایجاد کند.

ماتیو کابری، سخنگوی شرکت داروسازی شایر می‌گوید: "ناظران قانونی ممکن است به سختی داروهای تقویت‌کننده شناختی در صورتی که برای یک بیماری طراحی نشده باشند، مجوز دهند،" که تا حدی به خاطر خطرات شناخته‌شده بهداشتی آنهاست. در واقع بر روی جعبه‌های داروهای درمان‌کننده ADHD هشدارها درباره عوارض جانبی به صورت نوارسیاه (block box) باید قرار داده شود. آدرال ممکن است طیفی از عوارض جانبی از بی‌خوابی تا مشکلات قلبی داشته باشد.

متخصصان اخلاق پزشکی نگرانی‌های پزشکی جداگانه‌ای در این مورد دارند. آنها نگرانند که افراد فقیر که به اندازه افراد ثروتمند به این داروها دسترسی پیدا نکنند.

به جز این، حتی اگر نگرانی‌های اجتماعی درباره داروهای افزایش‌دهنده هوش برطرف شوند، ممکن است فشار برای استفاده از آنها در محل کار غیرقابل مقاومت شود.

مارتا فاراه می‌گوید تحت شرایط خاصی "کاملاً قابل درک است که یک مدیر کارمندان را وادارد با مصرف این داروها قدرت کاری‌شان را افزایش دهند."

همکار او، دکتر آنجان کاترجی، نورولوژیست در بیمارستان دانشگاه پنسیلوانیا، یک مسئله هشداردهنده دیگر را مطرح می‌کند. او می‌گوید بینش‌های خلاقانه هنگامی رخ می‌دهد که به ذهن اجازه داد شود به چیزهای گوناگون فکر کند. اگر مصرف داروهایی تمرکز را تقویت می‌کنند، در محیط‌های کار گسترش یابد، ممکن است "گروهی از کارمندان خودکار به وجود آیند که در کارهای اجرایی بسیار خوب عمل می‌کنند، اما چیزی به فکرشان نمی‌رسد که آن را اجرا کنند."

چاترجی در مورد این رده جدید دارویی از مدت‌ها پیش در حال تحقیق بوده است. او در مقاله مشهورش در سال 2004 اصطلاح "نورولوژی ترمیمی" (cosmetic neurology) را ابداع کرد و وضعیت فعلی داروهای تقویت شناختی را با سرگذشت جراحی ترمیمی و زیبایی مقایسه می‌کند. تخصص جراحی ترمیمی هنگامی گسترش یافت که پزشکان در تلاش بودند به سربازان دچار بدشکلی‌های بدنی ناشی از جراحت‌ها در جنگ جهانی اول کمک کنند. او می‌گوید این رشته جراحی بعدها به شکل یک شیوه جراحی انتخابی برای بهبود ظاهر شخصی درآمد.

همین مسئله می‌تواند در مورد داروهای افزایش‌دهنده هوش هم رخ دهد. از طرف دیگر FDA در حال حاضر هم بر درمان‌ها برای چین و چروک، ریختن مو و اختلال کارکرد جنسی، که مشکلاتی با ماهیت دقیقاً پزشکی نیستند، نیز نظارت دارد. آشکار است که داروهای

شناختی موج آینده را تشکیل خواهند داد. چاترجی می‌گوید: "چنین وضعیتی گریزناپذیر است."